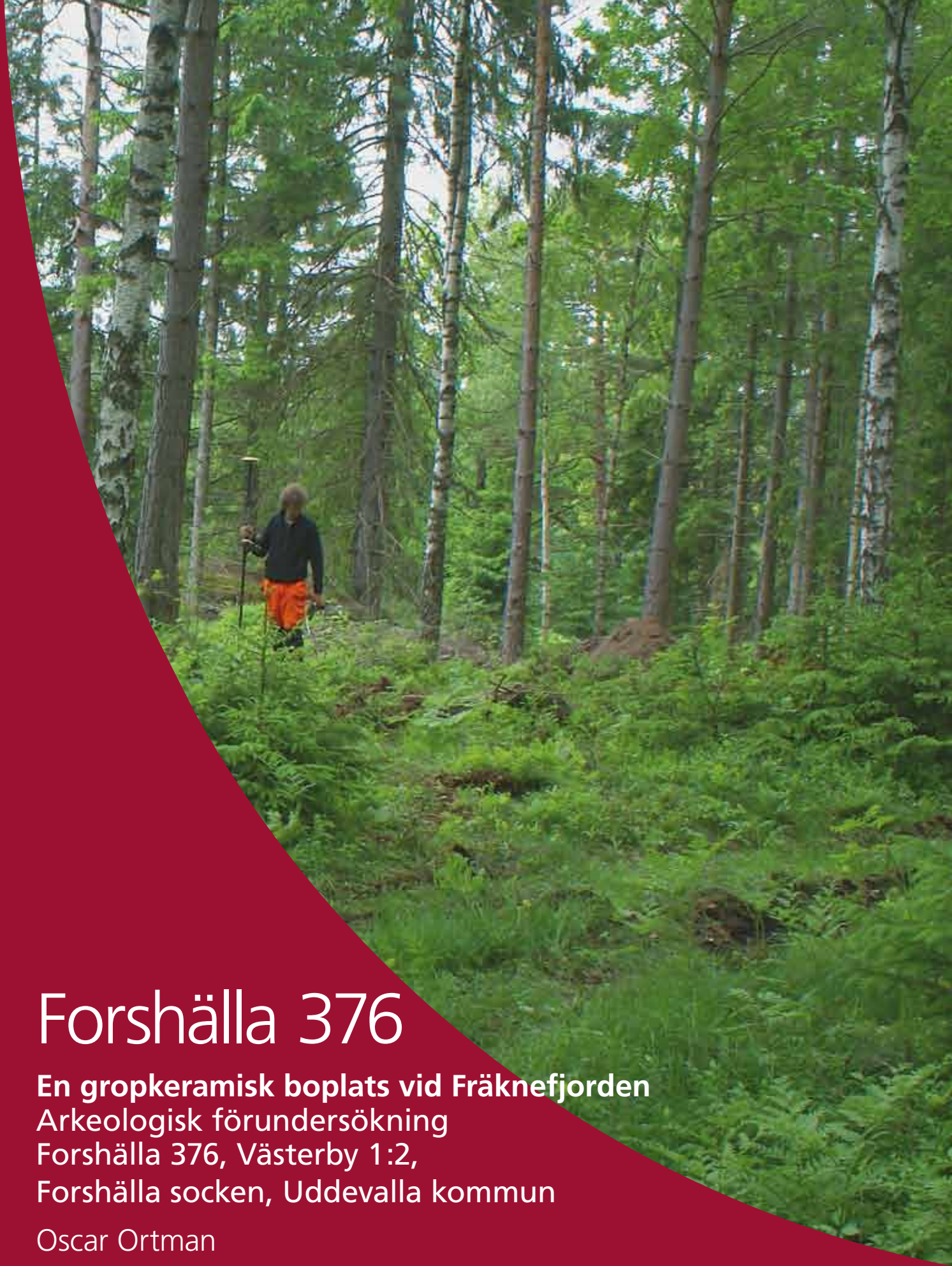

Forshälla 376

En gropkeramisk boplats vid Fräknefjorden
Arkeologisk förundersökning
Forshälla 376, Västerby 1:2,
Forshälla socken, Uddevalla kommun

Oscar Ortman

Bohusläns museum Rapport 2010:28

BOHUSLÄNS MUSEUM

Riksantikvarieämbetet

Redovisning av utförd arkeologisk undersökning

Fält med grå bakgrund och fet ram är obligatoriska för redovisning till FMIS.
För anvisningar, klicka på rubrikerna och länkar på sidan 2.

Geografiska och administrativa uppgifter

Län	Kommun	Landskap
Västra Götalands Län	Uddevalla	Bohuslän
Socken/Stad	**Kartblad**	**Fastighet/kvarter**
Forshälla	8133	Västerby 1:2

Beslutande länsstyrelse	Länsstyrelsens dnr	Beslut enligt KML	Datum för beslut
Länsstyrelsen, Västra Götaland	431-102953-2009	Arkeologisk förundersökning enligt 2 kap. 13§ KML	2010-05-26

Undersökningens art och omfattning

Undersökarens dnr/projektnr	Typ av undersökning/åtgärd		Fältarbetstid start	Fältarbetstid slut
NOK 415-2009/ 10 000	Arkeologisk förundersökning		2010-06-09	2010-06-09
Undersökande/ansvarig organisation	**Ansvarig person**		**Typ av exploatering**	
Bohusläns museum /Västarvet	Oscar Ortman		Husbyggnation	
Uppdragsgivare/exploatör	**Antal arbetsdagar**	**Beräknad rapporttid**	**Total faktisk kostnad**	
Mikael Staxäng, Västerby	1	16 timmar	37850	

	Yta, ext (m^2)	Yta (m^2)	Volym (m^3)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
Beräknat	2285			50 m		16	8
	Yta, ext (m^2)	Yta (m^2)	Volym (m^3)	Schakt (m)	Timmar, grov	Timmar, arkeolog	Timmar, maskin
Undersökt	2285			46,9m		16 timmar	8

Berörda RAÄ-nr/tillfällig arbetsidentitet (objektnr)

Forshälla 376:1

Datering

Gropkeramisk

Rapport inkommer senare [x] Ja [ ] Nej

Sammanfattning av undersökningsresultaten och förslag till fortsatta åtgärder

Sammanfattning av undersökningsresultaten

I samband med upprättande av detaljplan på fastigheten Västerby 1:2, Forshälla socken, Uddevalla kommun, Bohuslän, utförde Bohusläns museum en förundersökning av Forshälla 376:1 i juni 2010, se bilaga 1. Forshälla 376:1, en förhistorisk boplats, ligger längs med kuststräckan mellan Amenäs och Ulvesund vid Fräknefjorden. Fornlämningen är belägen på en mindre avsats i en nordvästsluttning. Markslaget utgörs av skog. Sluttningen där boplatsen ligger vetter mot åkermark i nordväst. Nitton sökschakt grävdes inom förundersökningsområdet, se bilaga 2. I sju av schakten, schakt 5, 10 12 14 15 16 och 18 påträffades bearbetad flinta, bilaga3.

Bilaga 1. Arkeologisk förundersökning Forshälla 376, Forshälla socken, Uddevalla kommun, Bohuslän. Utdrag ur fastighetskarta 8133. Forshälla 376 markerad. Skala 1:10 000.
Bilaga 2. Arkeologisk förundersökning. Forshälla 376, Västerby 1:2, Forshälla socken. Utdrag ur fastighetskarta 8133. Förundersökningsområde, grävda schakt och föreslaget slutundersökningsområde markerat. Skala 1:500.
Bilaga 3. Förteckning över grävda schakt och gjorda fynd.

Förslag till fortsatta åtgärder

Bohusläns museum bedömer att den gropkeramiska boplatsen Forshälla 376 bör slutundersökas innan området tas i anspråk för exploatering. Alternativt kan fornlämningen och dess fornlämningsområde undantas från exploatering.

Oscar Ortman — (Underskrift)

2010-06-18 — (Datum)

Uppgifter om lägesbestämning

Mätmetod	Kommentar kring inmätning
GPS	
Skala	
Medelfel vid inmätning	

Anvisning för leverans av lägesuppgifter till RAÄ

Anvisning för leverans av lägesuppgifter till länsstyrelse

Anvisning för objekttabell för enkel lämningstyp

Anvisning för objekttabell för sammansatt lämningstyp

Anvisning för antikvarisk bedömning, skadestatus och undersökningsstatus

Anvisning för beskrivning

Anvisningar för bilaga Objekttabell för särskild utredning

Ifylld blankett skickas till: fmisreg@raa.se

Kontaktuppgifter: e-post: fornsok@raa.se, tel: 08 - 5191 8571 må - fre 9.00 - 11.30

Omslagsbild Forshälla 376 mot nord-nordväst. Oscar Ortman mäter in schakt 5. Foto Robert Hernek.

Sammanfattning

I samband med upprättande av detaljplan på fastigheten Västerby 1:2, Forshälla socken, Uddevalla kommun, Bohuslän, utförde Bohusläns museum en förundersökning av Forshälla 376:1 i juni 2010. Forshälla 376 ligger längs med kuststräckan mellan Ammenäs och Ulvesund vid Fräknefjorden. Fornlämningen ligger på en mindre avsats i en nordvästsluttning. Markslaget utgörs av skog. Sluttningen där boplatsen ligger vetter mot åkermark i nordväst. Nitton sökschakt grävdes inom förundersökningsområdet. I sju av schakten, schakt 5, 10 12 14 15 16 och 18 påträffades bearbetad flinta.

Bakgrund

Förundersökningen utfördes av Oscar Ortman och Robert Hernek, Bohusläns museum (länsstyrelsens beslut 431-102953-2009). Markägaren Mikael Staxäng bekostade undersökningen.

Det övergripande syftet med förundersökningen var att försöka avgränsa den kända boplatsen Forshälla 376, samt att fastställa åldern på boplatsen.

Förundersökningens resultat ska ligga till grund för länsstyrelsens bedömning av fornlämningens status.

Landskapsbild

Naturlandskap

På sträckan mellan Forshälla-Berg och Forshälla-Västerby bryts kusten ner mot Fräknefjorden av ett antal mindre bergspartier. Forshälla 376 ligger på nordvästsluttningen av ett av dessa, ett stycke in från den nuvarande stranden. Mellan bergspartierna ligger mindre stycken av åkermark. Vid dessa och mindre impediment ligger de kända fornlämningarna.

Historiskt källmaterial och kulturlandskap

Området som förundersöktes i juni 2010 låg vid 1797 års storskifte i utmarken till hemmanet Västerby. Det utgjordes av skogs- och betesmark. Förhållandena var de samma när laga skifte förrättades 1858 (14-FOR-29,14-FOR-190).

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar

Flera av fornlämningarna återfinns i sadellägen mellan mindre höjdryggar. Exempel på förhistoriska boplatser i sådana lägen är Forshälla 180 och 184. På intilliggande höjdryggar finns, förutom den aktuella boplatsen Forshälla 376, även boplatserna Forshälla 12, 14 och 251 samt enstaka stensättningar som Forshälla 13.

Forshälla 376 hittades vid 2006 års arkeologiska utredning som utfördes inför byggandet av VA-ledningen mellan Uddevalla och Ljungskile (Ortman 2007a) I samband med utbyggnaden av VA-ledningen förundersöktes också boplatsen Forshälla 180. Inga mer omfattande spår av boplatslämningar kunde påvisas där (Ortman 2007b).

Metod

Vid förundersökning grävdes schakt med maskin. Schakten grävdes ner till alven och var mellan 0,1 och 0,25 meter djupa. De grävda schakten mättes in med GPS: storlek fyndförekomst och vilken typ av jordart det var frågan om noterades, se bilaga 1. I schakt 5 och schakt 14 grävdes två halvmeter rutor för att kontrollera fyndförekomsten i schakten. Halvmeterrutornas djup var 0,1 meter, i schakt 5 påträffades ett spån med retusch, två flintavslag och två övrigt slagna flintor. Halvmeter rutan i schakt 14 gav inga fynd.

Resultat

Vid 2010 års förundersökning av Forshälla 376 hittades bearbetad flinta i sju av de nitton grävda schakten, se bilaga 1. Boplatsen kunde avgränsas till en central del av det tidigare endast topografiskt avgränsade boplatsområdet. De daterande fynden utgjordes av spån och avslagsskrapor. I schakt 16 hittades också fem bifacialt slagna flintor.

Fynden från förundersökningen förlägger boplatsen till den gropkeramiska redskapstraditionen (3300 – 2400 f. Kr:).

Slutsatser samt åtgärdsförslag

Bohusläns museum bedömer att den gropkeramiska boplatsen Forshälla 376 bör slutundersökas innan området tas i anspråk för exploatering. Alternativt kan fornlämningen och dess fornlämningsområde undantas från exploatering.

Referenser

Litteratur

Ortman, O 2007a. *VA-ledning mellan Uddevalla och Ljungskile. Arkeologisk utredning* . Uddevalla. Bohusläns museums rapport 2007:31.

Ortman, O 2007b. *Två förundersökningar mellan Uddevalla och Ljungskile. Arkeologiska delförundersökningar av två boplatser i Forshälla. Forshälla 180 och nyupptäckt boplats vid Forshälla 23.* Uddevalla. Bohusläns museums rapport 2008:38.

Otryckta källor

Lantmäteriets arkiv, 14-FOR-29 1797 års storskifteskarta över in- och utägor till hemmanet Västerby, Forshälla socken.

Lantmäteriets arkiv, 14-FOR-190. 1858 års lagaskifteskarta över alla ägorna till hemmanet Västerby, Forshälla socken.

Bilagor

Bilaga 1. *Översiktskarta. Skala 1:10 000. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriet 2010-08-17. Dnr 601-2010/2061.*

Bilaga 2. *Plankarta med förundersökningsområde, schakt och föreslaget slutundersökningsområde markerat. Skala 1:500. Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriet 2010-08-17. Dnr 601-2010/2061.*

Bilaga 3. *Schakt- och fyndlista*

Bilaga 4. *Fotolista*

Fynd: Inga fynd omhändertogs.

Bilaga 1.

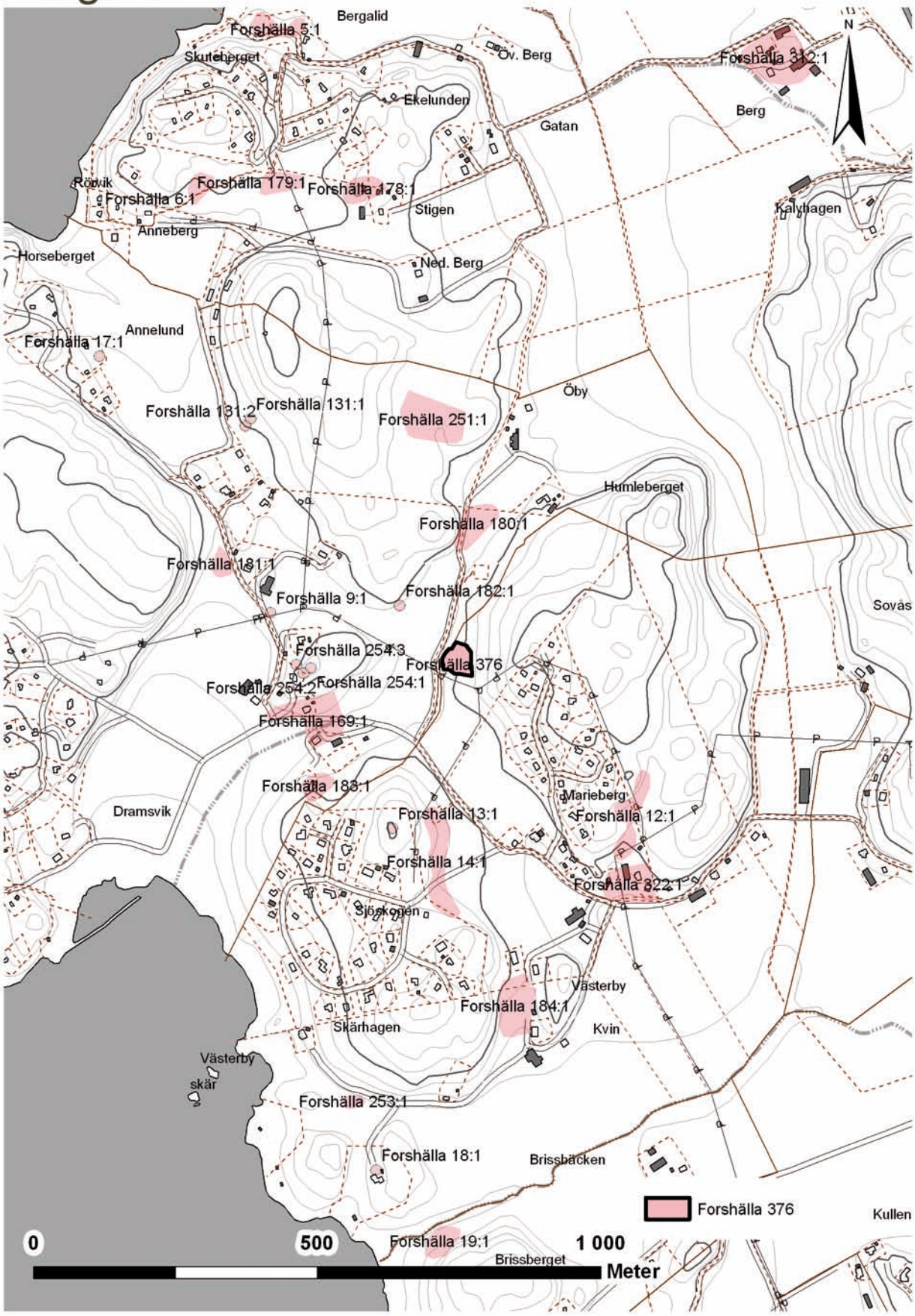
Bergalid
Forshälla 5:1
Skuteberget
Öv. Berg
Forshälla 312:1
Ekelunden
Berg
Gatan
N
Rödvik
Forshälla 6:1
Forshälla 179:1
Forshälla 178:1
Stigen
Kalvhagen
Anneberg
Horseberget
Ned. Berg
Annelund
Forshälla 17:1
Öby
Forshälla 131:2
Forshälla 131:1
Forshälla 251:1
Humleberget
Forshälla 180:1
Forshälla 181:1
Forshälla 9:1
Forshälla 182:1
Sovås
Forshälla 254:3
Forshälla 376
Forshälla 254:2
Forshälla 254:1
Forshälla 169:1
Forshälla 183:1
Marieberg
Dramsvik
Forshälla 13:1
Forshälla 12:1
Forshälla 14:1
Forshälla 322:1
Sjöskogen
Västerby
Forshälla 184:1
Skärhagen
Kvin
Västerby
skär
Forshälla 253:1
Forshälla 18:1
Brissbäcken
Forshälla 376
Kullen
0
500
1 000
Forshälla 19:1
Brissberget
Meter

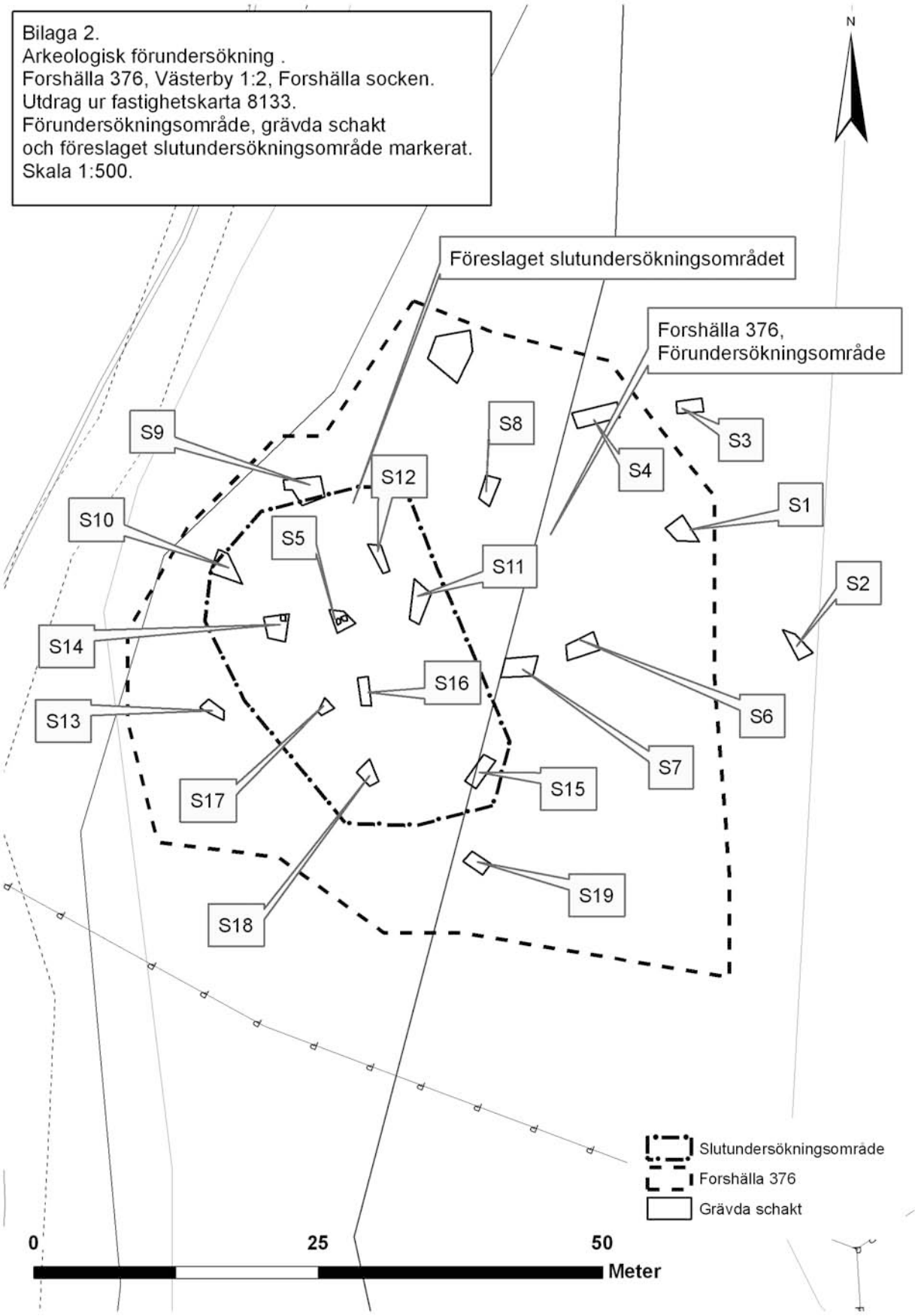
Bilaga 2.
Arkeologisk förundersökning .
Forshälla 376, Västerby 1:2, Forshälla socken.
Utdrag ur fastighetskarta 8133.
Förundersökningsområde, grävda schakt
och föreslaget slutundersökningsområde markerat.
Skala 1:500.
N
Föreslaget slutundersökningsområdet
Forshälla 376,
Förundersökningsområde
S1
S2
S3
S4
S5
S6
S7
S8
S9
S10
S11
S12
S13
S14
S15
S16
S17
S18
S19
Slutundersökningsområde
Forshälla 376
Grävda schakt
0
25
50
Meter

Bilaga 3. *Schakt- och fyndlista*

ID	Längd m	Bredd m	Djup cm	Jordart	Kommentar	Fynd
1	2,90	2,40	10	Alven består av grus och sand och mycket 15 - 25 cm stora stenar.		
2	3	2	20	Alven består av ljusbrun sandig silt med inslag av sten 10 till 30 cm stora.		
3	2,10	1	20	Alven består av sand och grus rikligt med sten.		
4	2,50	2,40	20	Alven består av svallad morän.		
5	2,15	1,80	15	Under förnan kom ett 6 cm tjockt urlakningsskikt därunder brun något sandblandad finsand med enstaka sten. Under detta lager kom ett ljusgult något grusigt sandlager med inslag av sten cm siltig lera och grusig sand. Rikligt med större stenar.		1 avslagsskarpa, 2 spån med retusch, 1 spån, 1 ryggspån, 1 fragment av bränt ryggspån, 1 avslag från spånkärna, 1 övrigt slagen flinta. 4 flintavslag, 7 övrigt slagna flintor, 2 övrigt slagna kärnor. I ruta 1 hittades 1 spån med retusch, 2 flintavslag, 2 övrigt slagen flinta.
6	3	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder sten och grus.		
7	2,50	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder 4 cm siltig lera och grusig sand. Rikligt med större stenar.		
8	2,80	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt, därunder grå sand och grus, rikligt med sten.		

9	3,50	2	25	Under förnan kom ett 8 cm tjockt urlakningsskikt därunder gråbrun finsand och en del sten.		
10	2	1,20	15	Gulbrun morän med inslag av stora stenar.		1 flintavslag, 2 övriga kärnor, 1 fragment av en cylindrisk kärna
11	3	1,20	20	Under förnan kom ett 6 cm tjockt urlakningsskikt därunder strandgrus - grå grusblandad sand med småsten. I det under lagret fanns en lins med rus och inblandning av sand.		
12	3	1,20	25	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder kom i schaktets norr del ett lager med brun grusblandad sand och i söder ett gråvitt strandgruslager som delvis överlagrade det bruna sandlagret.		3 flintavslag
13	2	1,20	10	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder brunfärgad morän med en del stenblock större än 0,5 meter.		
14	2	1,20	15	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder sten och grus.	Schaktet skär eventuellt en större grop eller försänkning i alven.	1 avslagsskrapa, 1 rensnings-avslag, 2 avslag.
15	2,95	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder ett anrikningsskikt bestående av grusig sand.		1 ryggspån, 4 avslag, 2 övrigt slagna flintor, 3 splitter.
16	2,70	1,20	20	Under förnan, 10 cm, kom ett 4 cm tjockt urlakningsskikt därunder ca 10 cm fynd förande gråvitt sandigt grusigt lager med enstaka inslag av sten. Därunder gråbrun finsand med järnutfällning.	Endast 60 cm i schaktets östra del grävdes till botten.	1 ryggspån, 2 spån, 5 bifaciala avslag, 7 avslag, 1 övrigt slagen bränd flinta, 17 övrigt slagna flintor.

17	1,20	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder sten och grus, samt en påtaglig mängd småsten.		
18	1,90	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder anrikningsskikt bestående av hårt packad finsand med järnutfällningar.		1 avslagsskrapa, 4 avslag, 1 övrigt slagen bränd flinta, 5 övrigt slagna flintor.
19	2,20	1,20	20	Under förnan kom ett 5 cm tjockt urlakningsskikt därunder ett anrikningsskikt bestående av grusig sand.		

Bilaga 4. *Fotolista.*

	Arkeologisk förundersökning Forshälla 376	**UMFA**	**55074**	
Foto nr	**Motiv**	**Riktning mot**	**Fotograf**	**Datum**
55074:1	Forshälla 376 översikt	OSO	Robert Hernek	20100609
55074:2	Forshälla 376 översikt	OSO	Robert Hernek	20100609
55074:3	Forshälla 376 översikt	SO	Robert Hernek	20100609
55074:4	Forshälla 376 Oscar Ortman mäter S1.	SSV	Robert Hernek	20100609
55074:5	Undersökningsområdet längs med körväg.	V	Robert Hernek	20100609
55074:6	Forshälla 376 Oscar Ortman mäter S5.	V	Robert Hernek	20100609
55074:7	Forshälla 376 översikt som visar slut-undersökningsområdet	SO	Robert Hernek	20100609
55074:8	Forshälla 376 översikt som visar slut-undersökningsområdet	Ö	Robert Hernek	20100609
55074:9	Fyndens spridning i S5, Anl 1 markerad.	SV	Robert Hernek	20100609
55074:10	Forshälla 376 Oscar Ortman mäter S7.	NV	Robert Hernek	20100609
55074:11	Anläggning 1, mörkfärgning i ytan, störd av djurgång.	SV	Robert Hernek	20100609
55074:12	Anläggning 1, mörkfärgning, med fynd fotograferad i plan.		Robert Hernek	20100609
55074:13	Profil schakt 16, fyndförande lager i grå sand.		Robert Hernek	20100609
55074:14	Oscar Ortman mäter S5.	SV	Robert Hernek	20100609
55074:15	Schakt 12 lagerskillnad i alven.	SO	Robert Hernek	20100609
55074:16	Schakt 16 fyndförande lager.	SV	Robert Hernek	20100609
55074:17	Stort stenblock, strax norr om SU-området.	VNV	Robert Hernek	20100609
55074:18	Slutundersökningsområdet.	NNV	Robert Hernek	20100609
55074:19	Slutundersökningsområdet, Oscar Ortman funderar.	NNV	Robert Hernek	20100609
55074:20	Henrik Gunnarsons militärvolvo från 1973.	O	Robert Hernek	20100609

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
VÄSTARVET